

Idees busquen finançament

Pot ser una resposta imaginativa per a trobar finançament en temps de crisi, però és més que això; és, de fet, una altra manera d'entendre la creació: en horitzontal, amb participació, com una relació d'anada i tornada. El micromecenatge, –'crowdfunding' en l'original anglès– ha arribat a casa nostra. I funciona.

“Una *road movie* feta amb el teu granet d'arròs, llicències lliures i amor a la paella.”

Vet aquí la carta de presentació d'*Arròs movie*, el film que ja fa renou a la xarxa i a les festes per a arreplegar diners, i que tot just es comença a rodar aquesta setmana, en localitzacions de l'Alcoià i el Comtat. El guió i el desenvolupament ja són pensats per a incentivar la participació: la trama parteix d'un "assassinat brutal" que esdevé detonant del viatge del protagonista. I de camí ("introspectiu", expliquen amb mig somriure els responsables del film, "com en tota pel·lícula de carretera") trobarà situacions i personatges que l'ajudaran a bastir un retrat coral de llocs i de gent i de tot. Ja preveuen escenes en què "la suma de personetes en un mateix indret serà clau". I compten, per a donar veracitat i aire de multitud a allò que la càmera haurà d'immortalitzar, amb la participació de "seguidors i productors". Per exemple, quan els caldrà representar una *rave*: tot-hom hi és convidat i, de passada, expliquen, "aprofitarem l'excusa per a organitzar un autèntic festival".

I poden aplegar tota una multitud, només que convoquin els coproductors que ja han invertit en aquest projecte. 170, n'hi ha, de

moment, tal com consta a la web (www.arrosmovie.info). Perquè, entre més peculiaritats, aquest film s'ha produït (es produeix, de fet: és una dinàmica en moviment continu) gràcies a les aportacions i les idees (també han demanat idees per a localitzacions, espais singulars que puguin casar amb l'esperit del film i que mereixin oferir "marc incomparable" a alguna de les seves escenes) de tanta gent com hi vulgui participar. A la mateixa web hi ha el corresponent apartat que permet d'esdevenir-ne coproductor. En canvi d'això, cadascuna de les aportacions (des de 10 euros fins a 250) té recompensa que augmenta de grau i qualitat a mesura que augmenta la inversió.

Totes inclouen, això sí, l'entrada al sorteig d'una paella per a trenta persones "cuinada a casa teva per Pere Cullera i Marquet".

El gustet de compartir. La paella, de fet, és la gran protagonista d'aquesta història. És també, embolcallant la lletra ce invertida característica del *copyleft*, el logotip del col·lectiu Compartir Dóna Gustet (CDG), responsable de l'*Arròs Movie* i d'activitats, idees, interseccions diverses. Diuen que la paella simbolitza perfectament aquesta idea de la creativitat múltiple: "la identifiquem com a paella i cadascuna és diferent, cadascú en té la seva recepta i sempre és paella", ens resumeix Odile Carabantes, de CDG: "I també te la menges de la paella mateix: és el plat col·lectiu per excel·lència!"

CDG impulsa ara aquest projecte, però també fa música (des de Carrer Present, per exemple, que ja ha tret al món i a la

xarxa el disc *Marquet*), vídeos i allò que

EL TEMPS

Ja fa quatre mesos que Verkami funciona amb èxit a internet.

“Que funcioni el boca-orella, que es conegui aquesta història”

El nou projecte cinematogràfic de Joel Joan acumula singularitats: perquè vol explicar al món la història d'Èric Bertran, un nen detingut i interrogat a l'Audiència Nacional espanyola, i perquè, per dur-lo endavant, ha optat també pel microfinançament: a www.fenix1123.cat, qui ho vulgui, en pot esdevenir productor.

—**Què és *Fènix 11.23*?**

—És el títol d'una pel·lícula que vull rodar a la tardor, basada en els fets reals que van succeir a l'Èric Bertran la tardor del 2004, quan, una nit, trenta guàrdies civils de la brigada antiterrorista de Madrid van entrar a casa seva, li van desmuntar el pis de dalt a baix, se li'n van endur l'ordinador, etc. El van acusar d'amenaques terroristes perquè havia enviat un correu a un supermercat demanant l'etiquetatge en català. I li van canviar la vida de dalt a baix. Tenia 14 anys.

—**És una història molt bèstia.**

—Sí. És una història d'abús de poder, de gravíssima desproporció. Quan en Noam Chomsky es va assabentar de què havia passat —perquè, fa uns quants anys, un estudiant de la Pompeu Fabra en va fer un documental—, va dir: el món hauria de saber aquesta història. I li vaig agafar la paraula. I em va semblar que una bona manera de fer-la conèixer era mitjançant la ficció, passant-la a una pel·lícula per a un públic general.

—**Al vídeo de promoció hi diu: “encara que sigui increïble, aquesta és una història basada en fets reals”.**

—Sí. És una història que fa anys que intento trobar la manera de poder-la

EL TEMPS

explicar. De fet, ja hi ha hagut diversos guionistes. Però és fòtut d'articular-ho. D'entrada, perquè, tot i relatar fets reals, resulta que és inversemblant. El món no coneix aquesta Espanya tan catalanofòbica, on hi ha unes lleis que permeten que algú pugui ser acusat de terrorisme sense delictes previus, sense pertànyer a res, que permeten que una simple opinió de la guàrdia civil es prengui com una prova fefaent. Contra un nen. Per això costa tant de creure.

Costa de fer-ho versemblant si resulta que passa en una democràcia.

—**I com ho heu fet?**

—Doncs, de vegades, rebaixant els fets que van passar, els que el mateix Èric m'havia explicat en persona i que va escriure en el seu moment, aquella actuació de la fiscal, de la guàrdia civil, del mateix sistema judicial que semblen una exageració de follia nacionalista espanyola i que cap dels lectors de fora que veien el guió no trobaven creïbles. He treballat amb diversos analistes, francesos i anglesos, perquè tinc l'especial obsessió que aquesta pel·lícula arribi al món. De manera que m'interessa molt l'opinió de gent que no és en el nostre context.

—**I la resposta?**

—“No ens ho creiem.” Ja podia pensar de vegades, del dret i de l'inrevés, que allò era basat en fets reals, que no hi havia manera. El *quid* de la qüestió és com fer creïble aquesta història real i increïble.

—**És que es van endur un nen a l'Audiència Nacional espanyola!**

—Sí. I li van fer un examen psicològic. I a la família també. I el van interrogar en uns termes molt impresentables en un estat de dret. I tot això s'ha de saber. Van voler donar una lliçó a un xaval. Es pensaven que el podrien doblegar, tot un estat contra un nano de catorze anys! I per això es també tan interessant la pel·lícula, perquè parlem de la història d'un heroi: no només no li van donar cap lliçó, sinó que ens la va acabar donant ell a tots nosaltres: una lliçó de dignitat i de no deixar-se trepitjar. Som davant d'un heroi que

continua a la pàg. 78 >>>

s'escaigui. Defineixen la seva producció com a *transmedia*: ara que fan un film també hi ha un magazín àudio-visual, el *Making-on*, hi ha tota la interacció a la xarxa, les festes, la música... Des de qualsevol disciplina i art treballen “en la recerca, la difusió i la intervenció per a

la cultura popular, lliure i de transmissió directa”. Constaten que hi ha “una gran connexió entre les formes de fer de la cultura tradicional de transmissió oral i les noves possibilitats de producció i distribució lliures que ofereixen internet i les noves tecnologies”. I exploten

aquesta fructífera intersecció. Amb creativitat a dojo. “Les noves llicències han canviat la manera d'entendre la cultura i la propietat intel·lectual, perquè ens ajuden a copiar-nos, reinventar-nos, multiplicar-nos, mutar-nos i, sobretot, a compartir.”

“S’hi poden fer aportacions des de deu euros i totes tenen recompensa”

ve de la pàg. 77 >>>

ja no demana perdó per dir què diu o per pensar què pensa. I que té molt clar quins són els seus drets.

—**Què significa Fènix 11.23?**

—Era l’alies que feia servir a la pàgina web de l’Exèrcit del Fènix, inspirada en l’últim llibre de Harry Potter que havia llegit, *L’orde del Fènix*. Els números els va prendre de l’11 de Setembre i el 23 d’abril. És molt bàsic, entranyable. És que era un nen! Si aquesta història m’hagués passat a mi, a trenta anys, no tindria gaire valor. Però és que tenia catorze anys: es van passar de voltes. Molt molt. Van jugar amb la vida d’un nen cent per cent innocent.

—**Com us heu plantejat el film perquè no sigui un documental?**

—És un clàssic: David i Goliat. Sembla impossible que guanyi al monstre terrible, i ho fa. En aquest cas, la seva fona és la intel·ligència. Segurament no comptaven que l’Èric fos un nen tan brillant. Tota la història mostra un periple espantós: com es pot destruir la vida d’un nen, del seu entorn, de la seva família i a la seva escola. Queda estigmatitzat com a terrorista, i passa un veritable infern. La pel·lícula planteja un interrogant: fins on estan disposats a arribar, l’estat espanyol, aquestes persones que el representen, per a donar una lliçó a l’Èric? És a dir: un cop engegada la màquina, de quina manera es pot aturar la barbàrie? Tenim expectativa, per tant, tenim drama i tragèdia i un heroi, també, un heroi

modern. Amb tot plegat podem tenir una gran pel·lícula.

—**Amb un toc de thriller, també?**

—Podríem dir que és un drama polític amb elements thril·lescos, sí. Resulta que a aquesta criatura li poden caure vuit anys de reclusió per haver enviat un *mail!* La història és tan surrealista que la gent que s’ha mirat el guió m’ha dit que no podien deixar de llegir-lo.

—**Encara no heu començat a rodar i ja en parlem. El tema és notícia, i també la manera com hi cerqueu finançament...**

—Sí. Fa uns quants anys segurament no ens hauria calgut armar un sidral com aquest, però se’ns va acudir de recórrer al micromecenatge per a acabar d’aconseguir els diners que calen per a dur-ho endavant.

—**I parlem de...?**

—El pressupost voreja els dos milions d’euros i ja n’hem aconseguit la major part. Ens en falten 300.000, i ara ens hem posat a buscar això. Vull que consti amb lletres ben grosses, però, que rodarem la pel·lícula. Només que, segons com vagi el micromecenatge, ho podrem fer amb més mitjans o amb menys. Ens ha sortit un pla de rodatge de vuit setmanes. Fer cinema és car, la pel·lícula és ambiciosa però pensem que el projecte s’ho mereix. Deixa’m dir, de tota manera, que si per un d’aquells atzars finalment no es fes, es tornarien els diners, és clar.

—**Com heu plantejat les aportacions?**

—És com un intercanvi. Hem obert una pàgina web, www.fenix1123.cat, des d’on qui ho vulgui pot fer-hi col·laboracions. En canvi, rep diverses recompenses, segons l’import de la col·laboració. Des d’una cosa tan simple com és comprar anticipadament les entrades per a veure la pel·lícula a qualsevol cinema de Catalunya, fins

a lots amb samarretes, productes Moritz, invitacions per a l’estrena, cartells signats, aparició als crèdits finals, assistència a un dia de rodatge... Hi ha una mica de tot. Com que no ens estem de res, i hi pot haver mecenes de tota mena, hi ha la possibilitat de col·laborar-hi amb aportacions que van des de 10 euros fins a 3.000, quan ja s’esdevé coproductor financer i s’obté, per exemple, una projecció privada per a 100 persones, un sopar amb els actors i els directors... Bé, tot és a la web.

—**Una manera imaginativa d’aconseguir finançament.**

—Sí. Vam veure que aquest sistema havia començat a funcionar a la xarxa, que ja hi havia iniciatives en marxa com ara Verkami, per exemple, i vam decidir de provar-ho, també. I oferir coses que, per empatia, amb la pel·lícula, amb el tema i amb tot plegat, hi hagués gent que pogués estar interessada a compartir amb nosaltres.

—**No s’hi presta qualsevol projecte, al microfinançament...**

—És cert. No em sembla que tot això es pogués fer perquè sí, amb qualsevol pel·lícula. Però aquest és un tema, i un projecte, que penso que pot trobar persones disposades a col·laborar perquè vagi endavant. A més, no ha de significar cap gran esforç: la idea, precisament, i la gràcia, és que siguem molts, que hi posem diners. Aquesta és la filosofia. Si hi ha algú que fa un cop de cap i hi inverteix més, fantàstic, és clar, però també hi compta la participació, en aquesta història.

—**També és una manera de fer conèixer el projecte.**

—Exacte. Volem que se’n parli, que funcioni el boca-orella, que se sàpiga que rodem una pel·lícula sobre l’Èric Bertran, que es recordi què li va passar, que, qui no ho sàpiga, preguntí per la seva història. I que al·lucini.

Verkami. Als EUA, que és on va néixer, en diuen *crowdfunding* (que, tal com especifiquen a CDG, és “una innovadora forma de finançar projectes col·lectivament”). El terme neix dels mots *crowd* –‘multitud’– i *funding* –que és ‘finançar’. Microfinançament,

en diem aquí, o micromecenatge. I funciona.

La idea és tan senzilla que sorprèn que no hagués nascut abans: posar en contacte propostes que necessiten finançament amb persones interessades a veure-les realitzades, canviar un únic

i gran mecenes per una miriada de petits col·laboradors que, a més de fer-lo possible, participen en el projecte i reben, en canvi de la col·laboració, alguna compensació relacionada amb allò que han ajudat a fer anar endavant (exemplars signats si és un llibre o un

Dues imatges relacionades amb *Arròs movie*: un fotograma de promoció i una de les paelles que han servit per a fer comboi.

CD, entrades per a concerts o concerts exclusius, participació en videoclips o degustació d'una paella: les possibilitats són infinites i cada cas és un món).

A l'hora de fer publicitat de cada projecte, d'exposar-lo per a aconseguir la col·laboració que l'ha d'acabar fent real, també hi ha vies diverses: es pot optar per una campanya i una web pròpies, o bé es pot incloure la proposta en alguna plataforma ja expressament dedicada al micromecenatge. Verkami n'és una, el primer portal virtual de micromecenatge que funciona al nostre país.

Verkami, un mot inventat a partir dels termes de l'esperanto *verko* –‘treball, obra’– i *ami* –‘amic’–, ha servit per a definir la filosofia d'aquesta nova manera de finançar projectes: “Hi vam fer moltes voltes –ens expliquen els responsables del portal–, perquè és difícil de trobar un mot que no sigui registrat a internet. No volíem que sonés a anglès, català ni castellà.” I van optar per pouar de l'esperanto: “Verkami és, per a nosaltres, ‘amic de la creació’.”

Són un pare i dos fills de Mataró, Joan, Adrià i Jonàs Sala, biòleg, historiador de l'art i físic, que, fa cosa d'un any, van veure una web nord-americana de *crowdfunding*. “En aquell moment, només admètien projectes que tinguessin residència als EUA i vam pensar: ‘Mira, és una bona idea per a fer-ho aquí.’” Van posar fil a l'agulla i fa poc més de quatre mesos que Verkami és a ple rendiment des del portal www.verkami.cat.

Ja han passat per les seves pàgines virtuals una vuitantena d'idees, “35 de les quals ja han obtingut finançament”,

apunten. Se centren “en projectes creatius en general, que poden ser culturals, artístics, socials, tecnològics...”. Un cop d'ull a la web mostra des d'idees per a fer cinema o traduir llibres fins a projectes per a instal·lar una xarxa wi-fi a Elx o per a organitzar una festa que celebri el desè aniversari de la “revolta dels arbres” de la plaça de Santa Maria de Mataró. Hi ha de tot i aquesta és la gràcia: propostes per a tots els gustos a la recerca de tota mena de mecenes.

Verkami resumeix de manera ben clara el procediment: tens una idea;

“És una nova manera de fer, és participar i fomentar que neixi allò que t'agrada”

publiques el teu projecte en una pàgina de la plataforma; tens quaranta dies per a fer-lo conèixer i recaptar el finançament necessari; quan el projecte aconsegueix el finançament, els mecenes reben les recompenses.

És cada creador, a més, qui estableix quants diners necessita per a materialitzar la seva idea. El termini per a aconseguir-los, però, és sempre fix. I només es reben els diners si s'assoleix la fita predefinida, perquè són diners finalistes, els necessaris per a dur a terme el disc, el llibre, el curt, allò que sigui que hagi merescut la confiança dels micromecenes. “De fet –puntualitzen des de Verkami–, les aportacions

de la gent no són directes, sinó que són compromisos: la passarel·la de pagament bancari no fa el càrrec fins al final i només si el projecte ha aconseguit el finançament que necessitava. És una manera de no obligar l'artista a no fer una cosa amb una quantitat de diners que considera que no seria suficient.” I de garantir també que pagues per alguna cosa concreta, per alguna cosa que es farà i gràcies a la qual podràs rebre la recompensa estipulada.

I si s'ultrapassa l'objectiu econòmic? “L'artista decideix”, expliquen: si es vol plantar perquè ja en té prou o perquè no podria donar més recompenses o pel que sigui, es planta. Si vol continuar (“i en comptes d'editar 1.000 exemplars d'un disc, fer-ne 5.000, per exemple”), continua. La plataforma es queda un 5% dels diners aconseguits (només en cas de projecte reeixit; si no, res) i així es manté.

I troben des de Verkami que possiblement l'actual situació de crisi pot haver ajudat a impulsar la imaginació també a l'hora de cercar maneres d'aconseguir diners per a la cultura, però pensen també que el micromecenatge respon a un moviment més de fons: “És una nova manera de fer, de participar també en la creació, de tenir contacte amb els artistes, de fomentar les coses que t'agraden i no consumir només allò que et donen. Podem parlar de tendència: primer anaves a comprar físicament els productes culturals, després es va fer per internet i ara ja tu mateix dones suport i fas possibles els projectes que et semblen interessants”.

Núria Cadenes